

Oznaka poročila: ARRS-RPROJ-ZP-2013/97

ZAKLJUČNO POROČILO RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

A. PODATKI O RAZISKOVALNEM PROJEKTU

1. Osnovni podatki o raziskovalnem projektu

Šifra projekta	L6-2388
Naslov projekta	ARETACIJE, DEPORTACIJE IN USMRTITVE S STRANI JUGOSLOVANSKIH OBLASTI NA OBMOČJU JULIJSKE KRAJINE PO 1. MAJU 1945
Vodja projekta	17051 Jože Pirjevec
Tip projekta	L Aplikativni projekt
Obseg raziskovalnih ur	9301
Cenovni razred	B
Trajanje projekta	05.2009 - 04.2012
Nosilna raziskovalna organizacija	1510 Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Università del Litorale Centro di ricerche scientifiche
Raziskovalne organizacije - soizvajalke	2404 Inštitut Nove revije, zavod za humanistiko
Raziskovalno področje po šifrantu ARRS	6 HUMANISTIKA 6.01 Zgodovinopisje
Družbeno-ekonomski cilj	11. Družbenopolitični sistemi, strukture in procesi

2. Raziskovalno področje po šifrantu FOS¹

Šifra	6.01
- Veda	6 Humanistične vede
- Področje	6.01 Zgodovina in arheologija

B. REZULTATI IN DOSEŽKI RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

3. Povzetek raziskovalnega projekta²

SLO

Namen projekta je bil znanstveno proučiti problematiko aretacij, deportacij in usmrtitev s strani jugoslovanskih oblasti po 1.5.1945 na območju Julijske krajine (t.i. fojbe). Že

jeseni 1943, posebno pa v drugi polovici 1945, je izbruhnilo vprašanje t.i. fojb, kraških brezen, v katerih naj bi istrski partizani in prebivalstvo, pozneje pa pripadniki jugoslovanske vojske vrgli na tisoče Italijanov. Dejstva, da je prišlo po kapitulaciji Italije (8.9.1943) in po zlomu nemške vojske v »Jadranskem Primorju« (po 1.5.1945) do obračunavanj, maščevalnih dejanj in pobojev fašistov, članov italijanskih vojaških enot, ki so sodelovale z oblastmi Tretjega rajha, pa tudi do preganjanj, aretacij in internacij ljudi, sovražnih novi oblasti, ni mogoče zanikati. V naporu, da bi ohranila rapalsko mejo ali da bi si zagotovila čim ugodnejšo »vzhodno« mejo, pa je italijanska stran tragedijo t.i. fojb že 1943 in še bolj po 1945 izrabila kot učinkovito sredstvo v protijugoslovanski propagandi. Njen namen je bil utrditi prepričanje, da so »Slovani« barbari, ki udeležujejo genocid nad Italijani Julijske krajine »samo zato, ker so Italijani«. Propaganda je v naslednjih petdesetih letih prerasla v nacionalni mit, ki ga postavljajo pod vprašaj tudi italijanski, v prvi vrsti tržaški zgodovinarji. Toda njihove raziskave ostajajo brez odmeva, saj večina italijanskih medijev in politikov širi verzijo dogodkov, ki je tuja zgodovinski resnici. Mešana komisija slovenskih in italijanskih zgodovinarjev, ki je pred nekaj leti izdelala poročilo o odnosih med obema narodoma, se je dotaknila tudi problema t.i. fojb. Toda to je storila na dokaj previden in sumaričen način, zato je bil namen projekta poglobiti obravnavano problematiko. Kot posledica teh dejavnikov je projekt izhajal iz prepričanja, da je treba taki propagandi odgovoriti na tehten, konkreten in dokumentiran način ter da je problematiko aretacij, deportacij in usmrtitev treba prikazati kar se da objektivno, kar smo skušali doseči z upoštevanjem tako slovenske kot italijanske historiografije. O problematiki je sicer bilo objavljenih že veliko del, nobeno pa je ni obravnavalo celovito na podlagi vseh najbolj relevantnih virov. Projektna skupina (v sodelovanju z nekaterimi zunanjimi strokovnjaki iz Slovenije, Hrvaške in Italije) je zato opravila temeljito raziskavo na podlagi dostopnih virov, ki jih hranijo arhivske inštitucije v Sloveniji in tujini (London, Washington, Rim, Beograd, Moskva, Trst, Pazin, Zagreb idr.), obenem pa je pregledala najbolj relevantne objave ter slovensko, jugoslovansko in italijansko časopisje. Objavila je več znanstvenih razprav, najpomembnejša rezultata pa sta dve monografiji (2009 in 2012). Projektna skupina je tudi poskrbela za primerno popularizacijo znanstvenih izsledkov v obliki prispevkov na znanstvenih srečanjih v Sloveniji in tujini. Rezultati predstavljajo pomemben prispevek k premoščanju travm, ki so posledica druge svetovne vojne, in njihovega izrabljanja v politične namene.

ANG

The aim of the project was to conduct a scientific research and study of the issues related to the arrests, deportations and executions by the Yugoslav authorities after May 1st, 1945 in the territory of Venezia Giulia (the so-called foibe). As early as the autumn of 1943 and, in particular, in the second half of 1945, the problem of the so-called foibe arose, i.e. the issue of Karst sinkholes into which Istrian partisans and population, and later also members of the Yugoslav Army, supposedly threw thousands of Italians. The fact that the surrender of Italy (1943) and later the defeat of the German Army in the "Adriatic Primorje" (1945) were followed by acts of revenge and killings of fascists and members of the Italian military units, which collaborated with the authorities of the Third Reich, as well as by persecutions, arrests and internments of individuals who were considered hostile to the new "socialist" authorities, cannot be denied. In efforts to preserve the Rapallo border or ensure as much advantage on the "Eastern" border as possible, the Italian side exploited this tragedy as an efficient means of counterpropaganda against Yugoslavia as early as 1943 and even more aggressively after 1945. Its aim was to paint the "Slavs" as barbarians committing genocide against the Italians in Venezia Giulia "just because they are Italians". During the following fifty years

this propaganda evolved into a myth that, today, is being questioned even by the Italian, mainly Triestine, historians themselves. Their research, however, met with no response. The Joint Committee of Slovenian and Italian historians, which issued a report on the relations between the two nations, addressed also the so-called foibe, but the approach was rather cautious and summary and therefore insufficient for an in-depth knowledge of the issue. The project therefore developed from the conviction that it is necessary to respond to such propaganda in a well-founded, concrete and documented manner, and that the issue of the so-called foibe should be presented as objectively as possible. Therefore the group took in consideration Slovenian and Italian historiography. Although numerous works have been published on the issue, none considers it comprehensively on the basis of all available sources. To this end, the project team (cooperating with experts from Slovenia, Croatia and Italy) carried out a thorough research based on available sources kept by the archives in Slovenia and abroad (London, Washington, Rome, Belgrade, Moscow, Trieste etc.) and reviewed the most relevant publications and newspapers. The results were published in several scientific papers, the most important being the two monographs. The project group also provided an appropriate popularization of its findings by presenting papers at scientific meetings in Slovenia and abroad. In our opinion the results significantly contribute to overcoming the traumas which resulted from WWII and their exploitation to political ends.

4. Poročilo o realizaciji predloženega programa dela na raziskovalnem projektu³

Pod vodstvom J. Pirjevca si je projektna skupina zastavila **cilj** proučiti aretacije, deportacije in usmrtitve, ki so jih izvedle jugoslovanske oblasti po 1.5.1945 na območju Julijske krajine, t.i. fojbe; poglavje v sodobni slovensko-italijanski zgodovini, ki še vedno obremenjuje bilateralne meddržavne kakor tudi medsosedske odnose. Tematika predstavlja na italijanski strani osrednji viktimizacijski mit, ki pristransko prikazuje italijansko prebivalstvo kot žrtev »barbarskih« Slovanov. Na drugi strani je bila v slovenskem zgodovinoposju dolgo zamolčna tematika.

Do prvih primerov likvidacij je prišlo jeseni 1943 v Istri, po kapitulaciji Italije, ko so partizanske enote in lokalni prebivalci obračunavali z lokalnim prebivalstvom, večinoma italijanske narodnosti. Po osvoboditvi in zasedbi Julijske krajine ob koncu druge svetovne vojne pa so jugoslovanske oblasti aretirale nekaj tisoč oseb. Večino so kmalu izpustile, del deportirale v notranjost Jugoslavije, nekatere pa izvensodno usmrtila in njihova trupla odvrgele v kraška brezna (»fojbe«). V obeh primerih se je na italijanski strani, deloma tudi na anglo-ameriški, razvila močna protijugoslovanska propaganda, ki je želela dokazati »genocidnost Slovanov«. Problem je v naslednjih letih prerasel v mit, ki ga do danes v sosednji državi še niso presegli, ravno nasprotno. L. 2004 je italijanski parlament izglasoval t.i. dan spomina. O t.i. fojbah je v italijanskem jeziku izšlo veliko del, od propagandnih pa do resnih raziskav. Kljub temu so bili nekateri vidiki zanemarjeni, obenem pa določeni viri premalo analizirani ali spregledani. Zaradi vsega tega je bil **namen** dela na projektu podrobno preučiti problem t.i. fojb, pri tem objektivno upoštevati zgodovinski kontekst, pregledati vse najbolj relevantne neobjavljene ter objavljene vire in sestaviti dokumentirano znanstveno študijo.

Projektna skupina je postavila naslednje glavne **hipoteze oziroma raziskovalna vprašanja**: 1) Da je bila v večini dotodanjih raziskav o t. i. fojbah metodologija dela površna, da je bilo premalo znanstvene analize, interpretacije so bile večkrat pod vplivom političnih ali državnih interesov, poleg tega pa nobeno delo ni uporabilo vseh najbolj relevantnih virov. 2) Dosedanje ocene o številu oseb, ki so izgubile življenje v kraških breznic, so bile zelo različne, večkrat pretirane, nejasno prikazane, z njimi pa se je tudi

veliko manipuliralo. 3) Vzroki za aretacije, deportacije in usmrtnitve so bili različni, zato se ne moremo strinjati, da je edini razlog usmrtnitev pripadnost italijanskemu narodu. 4) V publicistiki, medijih in med izjavami politikov večkrat beležimo uporabo zgrešene terminologije, in to bodisi glede aretiranih (vse označujejo za »infojbirane«), bodisi glede pripadnikov jugoslovanskih oblastnih struktur (ki jih navadno označujejo za »slavocomuniste« ali »titine«), bodisi glede celotnega dogajanja, na primer, da je šlo za »genocid« ali »holokavst«.

Delo na projektu je potekalo v več fazah. Člani projektne skupine so najprej pregledali in proučili najbolj relevantne objave (monografije, članke, razprave, pamflete, objavljene dokumente ipd.) in se soočili z metodološkimi in teoretskimi osnovami za preučevanje problematike. Sledilo je raziskovanje po arhivih, zlasti tistih, ki so jih do tedaj zgodovinarji manj upoštevali (v Londonu in Washingtonu). Najpomembnejše znanstvene izsledke so predstavili v obliki znanstvenih besedil in referatov na znanstvenih srečanjih.

Posebej moramo izpostaviti, da so člani projektne skupine evidentirali in pregledali **do sedaj manj znane ali sploh neznane in neobjavljene dokumente**, ki jih hranijo **arhivske inštitucije v tujini**. Analizirali so naslednja najpomembnejša gradiva: v Londonu, The National Archives–Kew, fonde Cabinet Office (CAB 44, 101, 121), Special Operations Executive (HS 5, 6), Foreign Office (FO 170, 371, 934), Prime Minister's Office (PREM 3), War Office (WO 106, 170, 178, 201, 202, 204); v Washingtonu D.C.-College Park, MD, National Archives and Records Administration, fonde American Political Adviser (Record Group 84), Records of the War Department, General and Special Staff (Record Group 165), Office of Strategic Services (Record Group 226), Allied Military Government (Record Group 331); v Trstu, Archivio dell'Istituto Regionale per la Storia del Movimento di Liberazione, fond Foibe. Projektna skupina je tudi dobila vpogled v nekatere pomembne **zasebne zapuščine**, in sicer arhiv Bogdan Berdon (Trst) in Primož Sancin (Trst).

Nove dokumente je projektna skupina **primerjala** z že znanimi, s podatki v objavah v slovenskem, italijanskem, hrvaškem, srbskem, angleškem in nemškem jeziku, pa tudi v številnih časopisih in revijah, se pravi z gradivom o politični eksploataciji "fojb" oziroma kako se je politična propaganda razvijala od konca vojne do leta 2004 izglasovanega t. i. dneva spomina v Italiji. Posebej moramo poudariti, da so bili pregledani številni **časopisi oziroma drugi tiskani mediji**, in sicer: 7D, Adnkronos, Almanacco istriano, Avanti!, Avvenimenti, Avvenire, Delo, Difesa Adriatica, Corriere della Sera, Corriere Istriano, Diario del mese, Emancipazione, Epoca, Famiglia Cristiana, Gente, Idea Liberale, il Borghese, Il Corriere di Trieste, il Gazzettino, Il Giornale, Il Giornale Alleato, Il Giornale del mattino, Il Giornale di Trieste, Il Lavoratore, il manifesto, Il Mercatino, Il Meridiano di Trieste, Il Mondo, Il Piccolo, Il Ponte, Il regime fascista, Iniziativa Isontina, Isonzo Soča, Italia Nuova, L'Arena di Pola, La Civiltà Cattolica, La Nuova Alabarda, La Padania, La Prora, La repubblica, La Stampa, La Voce del Popolo, La Voce di Fiume, La Voce Libera, L'espresso, Libera Stampa, Liberazione, L'Indipendente, L'Istria, L'Italia libera, l'Unità, Messaggero Veneto, Millenovecento, Mladina, Newsweek, Nostro Avvenire, Nuvole, Oko, Panorama, Pomeridiano, Primorska srečanja, Primorske novice, Primorski dnevnik, Riflessi, Storia Illustrata, Teleks, The Economist, Trieste domani, Trieste Oggi, Večer in Voce Giuliana. Ne nazadnje moramo omeniti, da so bila zbrana nekatera ustna pričevanja. Po opravljenih raziskavah je projektna skupina prišla do naslednjih **najpomembnejših ugotovitev**.

Če želimo razumeti pojav povojnih aretacij in usmrtnitev, moramo pri raziskovanju upoštevati historični kontekst slovensko-italijanskih odnosov oziroma dinamiko večetničnega slovansko-romanskega prostora, kot se je izoblikoval od konca 18. st. dalje. Dosedanje raziskave so večinoma izpuščale dejstvo, da so bile »fojbe« refleksi na

predvojne in medvojne etnične konflikte, kar samih protipravnih dejanj ne opravičuje, jih pa na nek način razlaga.

Člani projektne skupine so obdelali nove vire (zlasti britanske v serijah WO 170, WO 204, FO 371, FO 170 ter ameriške v serijah RG 165, RG 331), ki so dostopni šele zadnja leta, kot tudi vire, ki doslej še niso bili znanstveno ovrednoteni (zlaste italijanske dokumente v fondu »Foibe«, ki ga hrani tržaški inštitut za preučevanje osvobodilnega gibanja). Tako smo prišli do kompleksnejših ugotovitev glede vzrokov za aretacije, deportacije in usmrtitve, ki so bili veliko bolj zapleteni, kot to velja v italijanski javnosti in delu historiografije. Namen jugoslovanskih oblasti je bil predvsem kaznovati posameznike za njihovo sodelovanje z okupatorjem in ideološkimi nasprotniki. Aretirani so bili tako pripadniki nemške vojske in enot italijanske Socialne republike, kot tudi člani finančne in mestne straže ter nekateri posamezniki na vodilnih položajih ne glede narodno pripadnost. Raziskave ustne zgodovine so pokazale, da so bili razlogi nemalokrat tudi povsem osebne narave in so jih narekovala razne zamere in medosebojno maščevanje. Zato projektna skupina zavrača tezo o »genociu nad italijaskim narodom«.

Hkrati so člani projektne skupine s svojim delom tudi opozorili na uporabo zgrešene terminologije, ki je predvsem v Italiji prišla že v splošno rabo. Tako se na primer z izrazom »infojbirani« (»infoibati«) večkrat označuje vse tiste, ki so bili v času 40-dnevne jugoslovanske zasedbe aretirani, pa čeprav niso vsi končali na dnu kraških brezen. Nekateri so bili kmalu izpuščeni, nekatere pa so deportirali v notranjost Jugoslavije in so se čez nekaj mesecev ali let vrnili. Zaradi nepravilne uporabe navedenega termina so se tudi pojavile nejasnosti glede kvantifikacije usmrčenih. Številčne ocene so bile v preteklosti večkrat pretirane ter nejasne, tudi zaradi tega, ker se je med »infojbirane« prištevalo tudi tiste, ki so bili »samo« aretirani. Nepoznavanje natančnejših ocen o številu »infojbiranih« še danes povzroča veliko manipulacij. Člani projektne skupine, predvsem G. Bajc, so glede tega s poglobljeno raziskavo prišli do še nepoznanih dokumentov, predvsem zavezniškega izvora, ki pričajo o preiskavah, ki so jih sami Anglo-Američani opravili pri »fojbi« v Bazovici. Ob zaključku izkopavanja so namreč našli posmrtno ostanke 150 nemških vojakov in enega civilista. J. Pirjevec je med drugim ugotavljal, kako se je problem t.i. fojbe že od jeseni 1943 pa toliko bolj po drugi vojni uporabljal oziroma zlorabljal v politične namene, dokler ni postal mit o genocidu, ki naj bi ga »slavocomunisti« storili nad nedolžnimi Italijani.

Ker je bilo povojno komunistično nasilje za slovensko zgodovino dolgo tabu tema, predstavlja omenjeni projekt prvo sistematično ukvarjanje s tem travmatičnim delom slovenske preteklosti, ki ne sme ostati zamolčano, saj močno obremenjuje sedanje sobivanje v obmejnem prostoru.

Rezultati dela so bili predstavljeni na več mednarodnih znanstvenih konferencah ter v obliki znanstvenih objav. Prvi rezultati so bili predstavljeni na posebnem **panelu** na temo »fojbe«, v okviru pete izvedbe vsedržavnega srečanja sodobnih zgodovinarjev *Cantieri di storia*, ki ga vsako leto organizira Vsedržavno italijansko združenje za sodobno zgodovino (23.-25.9.2009 v Trstu). Prva pomembna objava dela na projektu je bila v l. 2009 izdana **znanstvena monografija** J. Pirjevca: *Foibe. Una storia d'Italia*. Knjiga je izšla v italijanskem jeziku pri eni izmed najbolj uglednih založb v Italiji, Einaudi iz Turina. Pri knjigi so s svojimi prispevki sodelovali tudi član projektne skupine G. Bajc, ena izmed najboljših poznavalk slovenskih in italijanskih virov N. Troha iz Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani, predavatelj na reški in puljski univerzi D. Dukovski in docent na univerzi v Alessandriji G. Franzinetti. Monografija je vzbudila nadpovprečno zanimanje v znanstvenih krogih v Sloveniji, zlasti pa Italiji, kjer je sprožila burno polemiko v medijih. Leto pozneje je knjiga doživela ponatis pri založbi Mondadori, Mondolibri. L. 2012 je pri

Cankarjevi založbi izšla tudi dopolnjena in razširjena slovenska različica, v kateri so tudi objavljeni nekateri zelo pomembni dokumenti. Septembra 2011 so raziskovalci na UP ZRS organizirali dvodnevni **mednarodni znanstveni sestanek** »Reprezentacije zgodovinopisja slovenskoitalijanskega obmejnega prostora v 20. st./*Rappresentazioni storiografiche della regione transfrontaliera italo-slovena nel XX secolo*. Programski odbor, ki so ga večinoma sestavljali sodelavci projekta (E. Pelikan, M. Rebeschini, G. Bajc, B. Klabjan, A. Kalc), se je odločil za panel z naslovom *Vojaške zasedbe in posledice vojn/Occupazioni militari e conseguenze delle guerre*, ki je obravnaval vojaške zasedbe in posledice vojn in se nanašal na problematiko aretacij, deportacij in likvidacij maja 1945. Na panelu, ki je med prisotnimi zgodovinarji vzbudil veliko zanimanja in diskusije, je G. Bajc predstavil referat z naslovom »Primerjava med aretacijami, deportacijami in internacijami po prvi in drugi svetovni vojni na območju Julijske krajine«. Omeniti velja tudi dva druga referata članov projektne skupine, ki sta bila posredno povezana z vsebinami projekta. A. Kalc je analiziral tematiko, kako se je razvijalo zgodovinopisje o obmejnih in manjšinskih vprašanih v okviru slovenske narodne skupnosti v Italiji, V. Rožac Darovec pa pomen ustne zgodovine pri razkrivanju zamolčanega spomina in mitologizirane preteklosti.

5. Ocena stopnje realizacije programa dela na raziskovalnem projektu in zastavljenih raziskovalnih ciljev⁴

Projektno delo je potekalo po zastavljenem programu, skladno s terminskim in raziskovalnim načrtom. Ker je projektna skupina realizirala cilje raziskave – priprava kompleksne znanstvene študije ter primerna predstavitev znanstvenim krogom in javnosti enega izmed najbolj kočljivih problemov slovensko(hrvaško)-italijanske zgodovine v 20. stoletju – menimo, da je projekt uspešno potekal po zastavljenem načrtu dela. Opravljena je bila namreč poglobljena **raziskava dokumentov iz arhivskih fondov**, ki hranijo gradiva o aretacijah, deportacijah in izvensodnih usmrčitvah na območju Julijske krajine ob koncu druge svetovne vojne, ravno tako časopisnih, ustnih in drugih virov, ki pričajo o propagandni eksploataciji t.i. fojb; opravljena je bila tudi poglobljena analiza in interpretacija pridobljenih virov; pozornost raziskovalne skupine je bila nato osredotočena na **preverjanje omenjenih hipotez** (glej točko 4.) in bila pri tem uspešna; najpomembnejši znanstveni izsledki so bili ne nazadnje v javnosti primerno predstavljeni. Na podlagi opravljenih raziskav so člani projektne skupine prikazali, kaj se je v Julijski krajini ob koncu vojne zares dogajalo in tako zavrnilo enostransko razlago, da so tedaj Slovenci nad Italijani izvajali »genocid«. **Rezultati** dela na projektu predstavljajo med drugim pomemben prispevek k premoščanju travm v družbi, ki so posledica nasilja v letih druge svetovne vojne in po njej ter njihove politične (zlo)rabe. Opravljene raziskave predstavljajo pomemben temelj za nadaljnje preučevanje naslovne in sorodnih tematik, se pravi raznih oblik nasilja, maščevanja, represije zmagovalcev nad poraženci.

6. Utemeljitev morebitnih sprememb programa raziskovalnega projekta oziroma sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine⁵

V letu 2012 ni prišlo do sprememb programa in sestave projektne skupine.

7. Najpomembnejši znanstveni rezultati projektne skupine⁶

Znanstveni dosežek			
1.	COBISS ID	1694931	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Fojbe
		ANG	Foibe
		Monografija opiše obdobje od druge polovice 19. stoletja dalje, ko so se	

	Opis	SLO	na Primorskem pričeli nacionalni spori, upošteva dvajsetletje fašističnega režima, agresijo na Jugoslavijo aprila 1941, posledice italijanske kapitulacije, ki so pripeljale do prvega vala "fojb" v Istri, posledice konca vojne v Julijski krajini, ko so jugoslovanske oblasti pričele izvajati aretacije, deportacije in usmrtitve ("foibe" po 1.5.1945), ter kako se je problematika razvijala od konca vojne do današnjih dni.
		ANG	The monograph describes the period from the second half of the 19th century onwards, when national conflicts emerged in Primorska, then takes into account the two decades of the fascist regime, the aggression against Yugoslavia in April 1941, the consequences of the Italian capitulation, which led to the first wave of "foibe" in Istria, the consequences of the war in Venezia Giulia, where the Yugoslav authorities began to make arrests, deportations and executions ("foibe" after May 1, 1945), and finally the development of this issue from the end of the war to the present day.
	Objavljeno v	Einaudi; 2009; XVIII, 375 str., [12] str. pril.; A": 1;A': 1; Avtorji / Authors: Pirjevec Jože	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
2.	COBISS ID	259725312	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Fojbe
		ANG	Foibe
Opis	SLO	Knjiga, ki je izšla v letu 2012, ni le slovenski prevod dela, ki je najprej izšlo v italijanskem jeziku leta 2009. Avtorji najpomembnejših poglavij so namreč svoja besedila dopolnili in jih obogatili z novimi raziskavami. V knjigi so tudi objavili fotoreprodukcije najpomembnejših arhivskih dokumentov, med temi tudi nekaterih, ki so javnosti sploh prvič predstavljeni. Knjiga je tako najpopolnejši znanstveni prikaz problema t.i. fojb.	
	ANG	The book published in 2012 is not just a Slovenian translation of the one that was first published in Italian language in 2009. The authors of the most important chapters supplemented their texts and enriched them with new researches. They also included photo-reproductions of the most crucial archival documents, between them even some that were presented in public for the first time at all. Therefore the book is the most complete scientific review of the problem of so-called fojbe.	
	Objavljeno v	Cankarjeva založba; 2012; 384 str., [32] str. pril.; A": 1;A': 1; Avtorji / Authors: Pirjevec Jože, Dukovski Darko, Troha Nevenka, Bajc Gorazd, Franzinetti Guido, Logar Tine	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
3.	COBISS ID	2285267	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Aretacije, internacije in deportacije po prvi in drugi svetovni vojni na območju Julijske krajine
		ANG	Arrests, internments and deportations in the Venezia Giulia in the periods after the First and Second World Wars
Opis	SLO	Med posledicami obeh svetovnih vojn na območju Julijske krajine (in deloma Dalmacije) ne gre spregledati povojnih nasilnih posegov novih zasedbenih oblasti proti civilistom in vojnim ujetnikom. Od novembra 1918 so tu italijanske oblasti aretirale in internirale v notranjost Italije določeno število Slovencev in Hrvatov ter obenem zadržale v ujetništvu določeno število Slovencev in Hrvatov – bivših avstro-ogrskih vojakov. Približno 25 let pozneje, po prvem maju 1945, pa so jugoslovanske oblasti na istem območju aretirale in deportirale v notranjost Jugoslavije določeno število Italijanov. Obenem so zadržale del bivših italijanskih vojnih ujetnikov in nekatere iz nemškega ujetništva, ki so jih zajele v tranzitu preko	

		Jugoslavije. Avtorjev namen je opozoriti na oba nasilna momenta, ki ju zgodovinopisje sicer ni popolnoma spregledalo, vendar nista doživela prave pozornosti.
	ANG	One of the consequences of the two world wars on the territory of Venezia Giulia (and partly that of Dalmatia) that should not be overlooked is the emergence of post-war violent interventions of the new occupying powers against civilians and prisoners of war. Starting in November 1918, the Italian authorities arrested and interned in the inner part of Italy a number of Slovenes and Croats, while retaining a number of Slovenes and Croats (former Austro-Hungarian soldiers) in captivity. About 25 years later, after the first of May 1945, Yugoslav authorities arrested and deported to the interior of Yugoslavia a certain number of Italians from the same area. At the same time they retained some of the former Italian prisoners of war and some from German captivity, captured during their transit through Yugoslavia. The author intends to highlight both moments of violence, which were not entirely overlooked by historiography, but have nevertheless not received the appropriate amount of attention.
	Objavljeno v	Zgodovinsko društvo za Južno Primorsko; Acta Histriae; 2012; Letn. 20, št. 3; str. 389-416; Impact Factor: 0.184; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 0.315; A'': 1; A': 1; WoS: MM; Avtorji / Authors: Bajc Gorazd
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek
4.	COBISS ID	2330067 Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO "Partizanska pokrajina" ANG "The Partisan Region"
	Opis	SLO Študija se ukvarja s politikami spomina na Tržaškem po drugi svetovni vojni. V ospredju so partizanskimi spomeniki in povezane komemoracijske prakse, a članek odpira nove poglede na spominsko krajino v celoti in ponuja večplastne interpretacije na razumevanje vojnega ter povojnega nasilja. Opira se zlasti na ustna pričevanja, časopise in priložnostne publikacije, ki so izšle ob prilikah postavitve spomenikov ali, bolj pogosto, ob obletnicah postavitve le-teh. Prek obravnave spomenikov namerava pričujoča študija dodati delež h kompleksnosti doživljanja druge polovice dvajsetega stoletja na Tržaškem. ANG This study analyzes the politics of memory in the Trieste area after World War II. It is mainly concentrated on partisan monuments (and related commemorative practices) in the area, but it opens new questions on the memory landscape in general and it offers multi-layered interpretations for the understanding of violence during WWII and after it. It is based on oral sources, newspapers and pamphlets. Through the analysis of monuments the article tries to better understand the complexity of the second half of the 20th Century in the Trieste area.
	Objavljeno v	Zgodovinsko društvo za Južno Primorsko; Acta Histriae; 2012; Letn. 20, št. 4; str. 669-692; Impact Factor: 0.184; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 0.315; A'': 1; A': 1; WoS: MM; Avtorji / Authors: Klajčan Borut
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek
5.	COBISS ID	2330323 Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO "Po svobodi je v vas pršu hudič!" ANG "The Devil Came to Village after the Liberation!"
	Opis	SLO Avtorica prikazuje pomen, ki ga ima ustna zgodovina za odstiranje zamolčanih in potlačenih spominov neke skupnosti. Vsebina prispevka se nanaša na spomine Istranov na spreminjajoče se politične razmere v povojnem obdobju, načini, kako so se »mali ljudje« prilagajali radikalnim

		družbenim in političnim povojnim spremembam, ki so jih preživel, in kako svojo osebno zgodovino usklajujejo s svojimi današnjimi življenji in prevladujočo družbeno ideologijo.
	ANG	The author shows the importance of the oral history, for the depiction of hidden and suppressed memories of the community. The contents of the contribution refers to memories of the Istrians, to the changing political situation in the postwar period, how the "little people" adapted to the postwar radical social and political changes, and how they adjust their personal history with their current lives and dominant social ideology.
Objavljeno v		Zgodovinsko društvo za Južno Primorsko; Acta Histriae; 2012; Letn. 20, št. 4; str. 693-702; Impact Factor: 0.184; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 0.315; A': 1; A': 1; WoS: MM; Avtorji / Authors: Rožac-Darovec Vida
Tipologija		1.01 Izvirni znanstveni članek

8. Najpomembnejši družbeno-ekonomski rezultati projektne skupine⁷

	Družbeno-ekonomski dosežek	
1.	COBISS ID	2104787 Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO London, Washington in fojbe ANG Londra, Washington e le foibe / London, Washington and foibas
	Opis	SLO Na mednarodnem posvetu, ki so se ga udeležili zgodovinarji iz Hrvaške, Slovenije in Italije, je dr. Bajc predstavil referat, v katerem je kritično obravnaval pomen angloameriških arhivskih virov, ki govorijo o povojnih oblikah nasilja v Julijski krajini, se pravi t.i. fojbe. ANG On the international meeting, which was attended by historians from Croatia, Slovenia and Italy, dr. Bajc presented the report, which considered the critical importance of AngloAmerican archival sources that is dealing with postwar forms of violence in Venezia Giulia, ie the so-called foibas.
	Šifra	B.03 Referat na mednarodni znanstveni konferenci
	Objavljeno v	Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Odsjek za povijest; 2011; Avtorji / Authors: Bajc Gorazd
	Tipologija	3.15 Prispevek na konferenci brez natasa
2.	COBISS ID	2104531 Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO Vloga zgodovine v italijanski politični misli danes ANG The role of history in the Italian political thought today
	Opis	SLO Na mednarodnem posvetu, ki so se ga udeležili zgodovinarji iz Hrvaške, Slovenije in Italije, je dr. Pirjevec predstavil problem zlorabe zgodovinske tematike t.i. fojb v italijanski politiki in družbi (npr. v medijih) na sploh. ANG On the international meeting, which was attended by historians from Croatia, Slovenia and Italy, dr. Pirjevec presented the problem of abuse of the historical problem of so-called foibas in Italian politics and society (e.g. in massmedia) in general.
	Šifra	B.03 Referat na mednarodni znanstveni konferenci
	Objavljeno v	Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Odsjek za povijest; 2011; Avtorji / Authors: Pirjevec Jože
	Tipologija	3.15 Prispevek na konferenci brez natasa
3.	COBISS ID	2305747 Vir: COBISS.SI

Naslov	SLO	Pogledi zahodnih zaveznikov na nasilje v Jugoslaviji med drugo svetovno vojno in v prvem povojnem obdobju	
	ANG	Attitude of the western allies towards the violence in Yugoslavia during World War II and in the immediate post-war period	
Opis	SLO	O politiki Anglo-Američanov do Jugoslavije je v zgodovino pisju že veliko znanega, nekoliko manj pa glede tematike nasilja. Avtor je predstavil poglede Velike Britanije in ZDA na najpomembnejše vidike te tematike, in sicer iz vsebinskega zornega kota na nasilje s strani okupatorjev ter »domačih« nasprotnih formacij in na povojno nasilje novih jugoslovanskih oblasti (izvensodne usmrtitve, deportacije, odnos do vojnih ujetnikov, politična represija ipd.). Pri tem je izpostavil ključna metodološka vprašanja, npr. kolikšen naj bi bil dejanski interes zahodnih zaveznikov za nasilje – vseh povzročiteljev le-tega – v Jugoslaviji med vojno in po njej, kdo jim je posredoval informacije in kako jim je uspelo spremljati dogajanje.	
	ANG	Historiography has already thoroughly explored the Anglo-American policy towards Yugoslavia, but not as much is known about the issue of violence. The author presented, from the substantive viewpoint, the British and US outlook on the most important aspects of this issue: violence committed by the occupiers and the »national« opposing formations, as well as post-war violence of the new Yugoslav authorities (extrajudicial executions, deportations, attitude towards prisoners, political repression, etc.). He also underlined the key methodological questions, for example, what was supposedly the actual interest of the Western Allies in violence – and in all of its perpetrators – in Yugoslavia during and after the war, who informed them, and how they managed to follow the developments.	
Šifra	B.03 Referat na mednarodni znanstveni konferenci		
Objavljeno v	Inštitut za novejšo zgodovino; Represija med 2. svetovno vojno in v povojnem obdobju v Sloveniji in sosednjih državah; 2012; Str. 44-45; Avtorji / Authors: Bajc Gorazd		
Tipologija	1.12 Objavljeni povzetek znanstvenega prispevka na konferenci		
4.	COBISS ID	1903571	Vir: COBISS.SI
Naslov	SLO	Fojbe in partizanski spomeniki na Tržaškem in Goriškem	
	ANG	Foibe e monumenti partigiani nel triestino e nel goriziano / Foibas and partisan monuments in the area of Trieste and Gorizia	
Opis	SLO	Jože Pirjevec je razčlenil tematiko spominskih obeležij v tržaškem prostoru, ki je v zadnjih 2 stoletjih doživel vsaj 2 metamorfozi. Iz zakotnega obmorskega gnezda se je najprej spremenil v kozmopolitsko metropolo, po 1. svetovni vojni pa se je te svoje multikulturalnosti skušal otresti in se spremeniti v »najbolj italijansko mesto«. Žrtev te spremembe so bili Slovenci pa tudi Italijani, ki so se zakrknili v svojo etnično ekskluzivnost. To je privedlo do hudih napetosti, katerih simbola pretrpljenih tragedij sta »fojba« in spomenik 4 ustreljenim. Oba v Bazovici.	
	ANG	Jože Pirjevec analysed the topic of memorials in the area of Trieste that underwent a metamorphosis at least twice during the last 2 cent. 1st it was transformed from a remote seaside town to a cosmopolitan metropolis, then, after WW1, it tried to steer clear of its multiculturalism and become "the most Italian of cities". The 2nd transformation made victims of the Slovenes, but also of the Italians who became entrapped inside their ethnical exclusiveness. This lead to tensions and tragedies which are symbolised by the "foiba" and the memorial in honour of 4 executed hostages: both in Bazovica.	
Šifra	B.03 Referat na mednarodni znanstveni konferenci		
Objavljeno v	Università degli studi; Technische Universität; 2010; Avtorji / Authors:		

		Pirjevec Jože
	Tipologija	3.15 Prispevek na konferenci brez natasa
5.	COBISS ID	1777619 Vir: COBISS.SI
	Naslov	<i>SLO</i> Politično nasilje na primeru fojb
		<i>ANG</i> Violenza politica nel caso foibe / Political violence in the case of the foibas
	Opis	<i>SLO</i> Gorazd Bajc je na mednarodni znanstveni konferenci (posvečeni vojnām in nasilju 20. stoletja v Italiji in v širšem evropskem kontekstu) kompleksno vprašanje t.i. fojb problematiziral v okviru političnega nasilja v Julijski krajini in Jugoslaviji po drugi svetovni vojni. Prikazal je, kako je prišla do izraza vrsta razredno/nacionalnih in mednacionalnih konfliktov, ki jih je na eni strani zaznamovala ideologija revolucionarnega prevzema oblasti zmagovalcev – jugoslovanskih komunističnih oblasti – in na drugi nasilje slednjih nad poraženci.
		<i>ANG</i> At the international scientific conference, dr. Bajc addressed the complex question of the so called foibas against the background of the political violence taking place in Julian March and in Yugoslavia after WW2. He demonstrated how a series of conflicts among social classes as well as within and among nations found their expression and how they were characterised by the ideology of the revolutionary seizing of power by the winners – the Yugoslav communist authorities on one hand and by their violence towards the defeated on the other hand.
	Šifra	B.03 Referat na mednarodni znanstveni konferenci
	Objavljeno v	2010; Avtorji / Authors: Bajc Gorazd
	Tipologija	3.15 Prispevek na konferenci brez natasa

9. Drugi pomembni rezultati projektne skupine⁸

Nekateri člani projektne skupine (zlasti J. Pirjevec) so svoje izsledke raziskav predstavili na raznih javnih srečanjih in v obliki intervjujev za medije. Posebej velja omeniti, da je 23.2.2010 v prostorih UP FHS vodil tiskovno konferenco, na kateri je medijem predstavil obtožbe, ki jih je bil v številnih italijanskih časopisih deležen zaradi objave monografije Foibe. Una storia d'Italia. Člani projektne skupine so najbolj relevantne vsebine projekta vključili v pedagoški proces na dodiplomskem in podiplomskem študiju zgodovine UP FHS, še posebno pri predmetih Zgodovina (slovansko-romanske) meje, Svetovne vojne in evropska družba 20. st. in Sodobna zgodovina – izbrane vsebine. G. Bajc in B. Klabjan sta januarja 2010 v okviru t.i. posodobitvenih programov Centra za vseživljenjsko učenje UP FHS izvedla cikel predavanj za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju na temo »Slovensko-italijanski odnosi v 20. st.: vsebine in metodološke novosti«, na katerem sta udeležencem prikazala mdr. zapleteno poglavje t. i. fojb. Omeniti velja, da je ena izmed članic projektne skupine, M. Rebeschini, prevedla del knjige *Il perturbante nella storia: le foibe* (Verona Bolzano: QuiEdit, 2010; ur. L. Accati, R. Cogoy), ki obravnava problem recepcije t. i. fojb. V l. 2011 je bil G. Bajc mentor diplomskemu delu študentke U. Lampe, ki se neposredno navezuje na vsebine projekta. Pod njegovim vodstvom je študentka na podlagi zelo pozorne kritične analize različnih virov (od arhivskih in časopisnih do ustnih pričevanj), rekonstruirala delovanje in značilnosti največjega taborišča za italijanske ujetnike na Slovenskem po drugi svetovni vojni, v Borovnici. Pridobljene podatke je preučila tudi v odnosu do tedaj veljavne Konvencije o ravnanju z vojnimi ujetniki iz l. 1929. U. Lampe je bila tudi izbrana na razpisu UP ZRS za mlade raziskovalce, in sicer na temo deportirani Italijani v Jugoslavijo po 1.5.1945. Ne nazadnje moramo omeniti, da je v pripravi hrvaška različica knjige Foibe.

10. Pomen raziskovalnih rezultatov projektne skupine⁹

10.1. Pomen za razvoj znanosti¹⁰

SLO

Projekt raziskave, vezane na tematiko aretacij, deportacij in usmrtitev s strani jugoslovanskih oblasti v Julijski krajini (na Primorskem in v Istri) po 1. maju 1945, oziroma t.i. fojb, se vključuje v tisti trend politoloških in zgodovinskih del, ki se ukvarja s t. i. »govorico sovraštva«. Gre za relativno novo področje, ki je postalo aktualno posebno v zadnjih letih, ko so se pojavili revizionizmi vseh vrst, začeni s tistim, ki zanika holokavst. Pri tem se zastavlja problem, ki ga je v svojem eseju O svobodi (On liberty) že leta 1859 postavil britanski filozof, ekonomist in politolog John Stuart Mill, ko se je vprašal, do kam sega svoboda izražanja, ta temeljna človeška pravica. V primeru t.i. fojb, kakor so bile v zadnjih petdesetih letih predstavljene in izkoriščene v Italiji, je ta svoboda privedla do imaginarne resnice, ki je postala državno priznana. Tako se lahko zgodi, da je tisti, ki skuša prikazati resnico, kakršno pričajo primarni arhivski dokumenti in njihova pozorna analiza ter primerjava s številnimi drugimi viri (kar je storila projektna skupina), označen kor revizionist oziroma negacionist in enačen z »zgodovinarji«, ki zanikajo holokavst. Gre za nenavadno intelektualno akrobacijo, ki jo velja raziskovati in predstaviti mednarodni javnosti, kot simptom časa, ko se »govorica sovraštva« lahko nebrzdano udejanja, če ima na razpolago medije in politično oblast.

Rezultati, ki so jih raziskovalci dosegli v okviru dela na projektu, so zato pomembni ne samo za slovensko zgodovino, temveč tudi za tisto v Italiji in na Hrvaškem ter širše v zgornjem Jadranu in srednji ter vzhodni Evropi, saj je tudi tu ob koncu druge svetovne vojne prišlo do več nasilnih maščevanj nad poraženim sovražnikom. Metodološki pristop, ki temelji na primerjalni analizi različnih virov, kakor tudi na upoštevanju zgodovinskega konteksta ter elementov nasilnega prevzema oblasti, pa tudi nasilnih metod zmagovalcev, je namreč lahko zanimiv za bodoče raziskave. Pri tem je za razvoj znanosti in razumevanja naslovne tematike še posebej pomembno, da so člani projektna skupine odkrili dokumentacijo zavezniških (anglo-ameriških) organov, ki so povojna nasilja neposredno preiskovali (gradivo urada Zavezniške vojaške uprave, Welfare and Displaced Persons Office, ki se nahaja v ameriškem državnem arhivu v Washingtonu, in sicer v okviru Record Group 331). Projektna skupina je torej evidentirala nove vire in gradiva v arhivskih inštitucijah in knjižnicah doma in v tujini, ki so potencialno zanimivi tudi za nadaljnje raziskave tovrstnih tematik.

Pri tem je projektna skupina predstavila originalno interpretacijo dinamike dogajanja v letih 1943–1945, jo po eni strani vključila v zgodovinske okoliščine mednacionalnih bojev med Slovenci (in Hrvati) in Italijani na območju Julijske krajine od polovice 19. stoletja dalje ter po drugi prikazala politično zlorabo problema t. i. fojb v celotni povojni italijanski zgodovini »do danes«. Tako je prišla do pomembnih rezultatov (predvsem monografija v italijanskem jeziku), ki so doživeli velik odmev v javnosti. S pomočjo natančne analize postopne mitizacije tega problema je skušala razumeti razloge za tovrstno početje in pomen, ki ga ima ta pri tvorjenju italijanske identitete na obmejnem prostoru. Na ta način je stroki in javnosti ponudila nove razlage in interpretacije dogodkov ter njihovih posledic, ki do danes še niso bili povsem pojasnjeni ali celo spregledani.

ANG

The research project dealing with arrests, deportations, and executions from the part of the Yugoslav authorities in the Julian March (in Primorska and in Istria) after May 1st 1945, or the so called foibas, follows a trend in political and historical work that focuses on the so called "language of violence". This is a relatively new field that gained importance during the recent years when all sorts of revisionism are emerging including those that deny the existence of the holocaust. This represents a problem which was recognized already by the British philosopher, economist and politicalist John Stuart Mill in his essay On liberty from 1859 when he asked how far can the basic human right of the freedom of expression be stretched. In the case of the so called foibas and their exploitation in Italy during the last fifty years we could argue that this freedom has resulted in an imaginary truth that was recognized as the official truth. Therefore, it is possible that the one who tries to present the truth as it is recorded in primary archive sources, their thorough analysis and comparison with numerous other sources (like the work of the project group) is labeled as a revisionist or a negationist and compared to "historians" who deny the holocaust. This is a case of an unusual intellectual acrobatics that is worth researching and presenting to the international public as a symptom of the time in which the "language of hate" can be enacted without any obstacles as long as it has the support of the media and the political authorities.

Therefore the results obtained during the work on the project are important not only for Slovenian historiography, but also for that of Italy and Croatia, the Upper Adriatic and Central and Eastern Europe, as this was where several acts of violent revenge against the defeated

enemy took place at the end of World War II. The methodological approach, based on a comparative analysis of different sources and taking into account the elements of violent seizure of power, as well as winners' violent methods, can prove to be interesting for future research. Of particular importance for the development of science is the project team's discovery of the documentation issued by those allied (Anglo-American) authorities that were directly investigating the postwar violence (material of the special department of the Allied Military Government, Welfare and Displaced Persons Office, kept in the U.S. National Archives in Washington, especially Record Group 331). The project team has recorded new sources in archival institutions and libraries in Slovenia and abroad, that are potentially interesting for further researches of similar topics.

Therefore the team also presented an original interpretation of the dynamics of the developments in the years 1943-1945, including it, on one hand, in the historical context of international struggles between Slovenians (and Croats) and Italians in the territory of Venezia Giulia from the half of 19th Century onwards, and presenting, on the other hand, the subsequent exploitation of the issue of so-called foibas in the postwar Italian history »until today«. Thus the team came to important results (especially the monograph in Italian language), that met with a wide response in publicity. With an accurate analysis of the mythification of the issue the team tried to understand the reasons for it and the significance that it has in the formation of the Italian identity in borderland. In that way she presented to the experts and publicity new interpretations of the events and their consequences that until today were not fully explained yet or even overlooked.

10.2. Pomen za razvoj Slovenije¹¹

SLO

Pomen raziskave t.i. fojb (se pravi preučevanje problematike aretacij, deportacij in usmritev s strani jugoslovanskih oblasti v Julijski krajini – na Primorskem in v Istri – po 1. maju 1945) za Slovenijo leži predvsem v dejstvu, da je prav ta država objekt omenjene »govorice sovraštva« (glej točko 10.1. Pomen za razvoj znanosti). Očitno je, da nanjo ni mogoče reagirati drugače, kakor s poglobljenim raziskovalnim delom, ki ga na racionalen način ni mogoče zanikati. Tak podvig zahteva seveda poleg zavzetega in temeljitega arhivskega dela tudi globinsko poznavanje italijanske publicistike, sodobne zgodovine in psihologije. Izhajajoč iz teh predpostavk je akademik prof. dr. Jože Pirjevec s svojimi sodelavci v okviru omenjenega projekta zastavil svojo raziskavo, katere rezultat je knjiga o t.i. fojbah (v italijanskem jeziku leta 2009, v slovenskem 2012) in vrsta člankov, objavljenih v dnevnem časopisju (npr. PIRJEVEC, Jože. S kakšno pravico mi Spadaro bere levite?. Primorski dnev., 04. mar. 2010, leto 66, št. 53, str. 21, portret. [COBISS.SIID 11616845]; PIRJEVEC, Jože. Italijanski in slovenski nacionalizem v Trstu. Primorski dnev., 8. apr. 2010, leto 66, št. 83, str. 5, ilustr. [COBISS.SIID 11646541]; PIRJEVEC, Jože. Maturitetna naloga o "eksodusu in fojbah". Primorski dnev., 1. jul. 2010, letn. 66, št. 154, str. 4, portret. [COBISS.SIID 11679053]) ter nastopi na drugih medijih (npr. PIRJEVEC, Jože. Resnica o fojbah : dr. Jože Pirjevec : Knjižnica Makse Samsa 21. april 2010. [Ilirska Bistrica]: TV Galeja, 2010. 1 video DVD (ca 93 min), barve, zvok. [COBISS.SIID 1325259]). Ne gre pa niti spregledati dejstva, da so spoznanja, dosežena pri študiju omenjene tematike, vključena v didaktično oziroma pedagoško delo članov projektne skupine na UP FHŠ in v njihove znanstvene publikacije ter nastope na znanstvenih posvetih v Sloveniji in tujini, ki zadevajo zgodovino slovensko-italijanskih odnosov.

Rezultati dela na projektu so za Slovenijo pomembni, ker predstavljajo prvo poglobljeno analizo kompleksne problematike "fojb". Slednja namreč že več kot desetletje bremeni italijansko-slovenske odnose, saj jo v sosednji državi skoraj vse politične sile izrabljajo v obtoževanju Slovencev, da so genociden narod. Ta Leit-motiv se pogosto in ciklično pojavlja in postavlja slovensko diplomacijo pred vprašanje, kako in če sploh odgovoriti, da bi še dodatno ne zaostri la že tako razgreto vzdušje. S tem problemom so se morali soočiti vsi predsedniki Republike Slovenije, kakor tudi vse slovenske vlade in njihovi zunanji ministri. Odločilnega pomena je, da imamo na podlagi rezultatov tega projekta končno na razpolago izčrpno analizo in dokumentacijo, ki daje političnim dejavnikom možnost, da na podlagi dejstev sprejmejo potrebne odločitve. Poleg tega pa bodo lahko tudi slovenski mediji, naslanjajoč se na rezultate projekta, reagirali na pogosto prenapeto in polemično pisanje italijanske publicistike.

ANG

The significance of the research of the so called foibas (i. e. the study of arrests, deportations,

and executions from the part of Yugoslav authorities in the Julian March in Primorska and in Istria after May 1st 1945) to Slovenia lies in the fact that this very country is the object of the "language of hate" mentioned above (see 10.1. Relevance to the development of science). It is obvious that this cannot be reacted to in a way other than by means of serious scientific research that cannot be denied in a rational manner. Of course, this undertaking demands – apart from the thorough engagement in work with archives – the profound knowledge of Italian publicist writing, contemporary history and psychology. Originating from these prepositions, the academician prof. dr. Jože Pirjevec and his colleagues set out a research plan in the scope of this project, which resulted in the monograph on the so called foibas (published in Italian in 2009, in Slovenian in 2013) as well as a series of articles published in daily newspapers (e. g., PIRJEVEC, Jože. S kakšno pravico mi Spadaro bere levite?. Primorski dnev., March 4th 2010, vol. 66, no. 53, p. 21, portrait. [COBISS.SIID 11616845]; PIRJEVEC, Jože. Italijanski in slovenski nacionalizem v Trstu. Primorski dnev., April 8th 2010, vol. 66, no. 83, p. 5, illustr. [COBISS.SIID 11646541]; PIRJEVEC, Jože. Maturitetna naloga o "eksodusu in fojbah". Primorski dnev., July 1st 2010, vol. 66, no. 154, p. 4, portrait. [COBISS.SIID 11679053]) and appearances in other media (e. g., PIRJEVEC, Jože. Resnica o fojbah: dr. Jože Pirjevec : Knjižnica Makse Samsa April 21st 2010. [Ilirska Bistrica]: TV Galeja, 2010. 1 video DVD (cca 93 min), colour, sound. [COBISS.SIID 1325259]). Another fact that is not to be overlooked is that the realisations, achieved during the study of this problem, are included into the didactical and pedagogical work of the project team members at UP FH and their scientific publications and presentations at scientific meetings in Slovenia and abroad that pertain to the history of the relationships between Slovenia and Italy.

The results of the work on the project are important for Slovenia as they present the first indepth analysis of the complex issue of so-called foibe. This issue has been burdening Italian-Slovenian relations for a decade, since all of the neighboring country's political forces have been exploiting it for accusing Slovenians of being a genocidal nation. Due to this frequent and cyclically recurring leitmotif, Slovenian politics and diplomacy are constantly faced with the dilemma of how to respond, and if at all, in order not to further exacerbate the already heated situation. All Slovenian presidents as well as all governments and their respective foreign ministers have had to face this problem. What is decisive in this respect is the fact that the results of the project provided an exhaustive documentation and therefore firm grounds for political agents to make the necessary decisions based on facts. Furthermore, also the Slovenian media will be able, on the basis of the project results, to react to the often overstrained and polemic writing of Italian media.

11. Samo za aplikativne projekte in podoktorske projekte iz gospodarstva!
Označite, katerega od navedenih ciljev ste si zastavili pri projektu, katere konkretne rezultate ste dosegli in v kakšni meri so doseženi rezultati uporabljeni

Cilj		
F.01	Pridobitev novih praktičnih znanj, informacij in veščin	
	Zastavljen cilj	☒ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text" value="Dosežen"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text" value="V celoti"/>
F.02	Pridobitev novih znanstvenih spoznanj	
	Zastavljen cilj	☒ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text" value="Dosežen"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text" value="V celoti"/>
F.03	Večja usposobljenost raziskovalno-razvojnega osebja	
	Zastavljen cilj	☒ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text" value="Dosežen"/>
	Uporaba rezultatov	

		V celoti
F.04	Dvig tehnološke ravni	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.05	Sposobnost za začetek novega tehnološkega razvoja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.06	Razvoj novega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.07	Izboljšanje obstoječega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.08	Razvoj in izdelava prototipa	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.09	Razvoj novega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.10	Izboljšanje obstoječega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.11	Razvoj nove storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.12	Izboljšanje obstoječe storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE

	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.13	Razvoj novih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.14	Izboljšanje obstoječih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.15	Razvoj novega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.16	Izboljšanje obstoječega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.17	Prenos obstoječih tehnologij, znanj, metod in postopkov v prakso	
	Zastavljen cilj	☒ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text" value="Dosežen"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text" value="V celoti"/>
F.18	Posredovanje novih znanj neposrednim uporabnikom (seminarji, forumi, konference)	
	Zastavljen cilj	☒ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text" value="Dosežen"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text" value="V celoti"/>
F.19	Znanje, ki vodi k ustanovitvi novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.20	Ustanovitev novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

F.21	Razvoj novih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.22	Izboljšanje obstoječih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.23	Razvoj novih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.24	Izboljšanje obstoječih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.25	Razvoj novih organizacijskih in upravljavskih rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.26	Izboljšanje obstoječih organizacijskih in upravljavskih rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.27	Prispevek k ohranjanju/varovanje naravne in kulturne dediščine	
	Zastavljen cilj	☒ DA ☐ NE
	Rezultat	Dosežen <input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	V celoti <input type="text"/>
F.28	Priprava/organizacija razstave	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.29	Prispevek k razvoju nacionalne kulturne identitete	
	Zastavljen cilj	☒ DA ☐ NE
	Rezultat	Dosežen <input type="text"/>

	Uporaba rezultatov	V celoti
F.30	Strokovna ocena stanja	
	Zastavljen cilj	☒ DA ☐ NE
	Rezultat	Dosežen
	Uporaba rezultatov	V celoti
F.31	Razvoj standardov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.32	Mednarodni patent	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.33	Patent v Sloveniji	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	
F.34	Svetovalna dejavnost	
	Zastavljen cilj	☒ DA ☐ NE
	Rezultat	Dosežen
	Uporaba rezultatov	V celoti
F.35	Drugo	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☒ NE
	Rezultat	
	Uporaba rezultatov	

Komentar

Po opravljenih raziskavah lahko rečemo, da so člani projektne skupine pridobili nova in zelo koristna praktična znanja ter informacije glede arhivskih inštitucij, kjer so shranjeni zelo pomembni viri za preučevanje tudi drugih tematik zgodovine Slovenije in etnično mešanih območij (zlasti na meji z Italijo, se pravi nekdanja Julijska krajina), kar mdr. predstavlja tudi prispevek k ohranjanju in valorizaciji (razvoju) kulturne dediščine ter identitete. Na podlagi sistematičnega evidentiranja in kopiranja najbolj relevantnih arhivskih dokumentov ter njihove analize smo tako dosegli nova in zato zelo pomembna znanstvena spoznanja o zapletenem zgodovinskem problemu. Na podlagi pridobljenih znanj, kopij virov ipd. bodo v prihodnje mlajši kolegi boljše usposobljeni za nove izvirne raziskave. Po opravljenih raziskavah so bili znanstveni izsledki predstavljeni strokovnjakom, študentom in zainteresirani publiki v Sloveniji in tujini (zlasti v Italiji). Prispevek k ohranjanju/varovanje naravne in kulturne dediščine. Opravljene raziskave so predstavljale poleg strokovne ocene stanja raziskav na temo projekta tudi presežek vseh dotodanjih študij o t.i. fojbah. Ne nazadnje lahko na podlagi rezultatov dela na projektu nudimo Republiki Sloveniji in njeni diplomaciji ter na splošno državnim organom do

sedaj najpopolnejšo znanstveno ekspertizo o zgodovinskem problemu, ki še vedno bremeni bilateralne odnose s sosednjo Republiko Italijo.

12. Samo za aplikativne projekte in podoktorske projekte iz gospodarstva!
Označite potencialne vplive oziroma učinke vaših rezultatov na navedena področja

	Vpliv	Ni vpliva	Majhen vpliv	Srednji vpliv	Velik vpliv	
G.01	Razvoj visokošolskega izobraževanja					
G.01.01.	Razvoj dodiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☒	
G.01.02.	Razvoj podiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☒	
G.01.03.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.02	Gospodarski razvoj					
G.02.01	Razširitev ponudbe novih izdelkov/storitev na trgu	☒	☐	☐	☐	
G.02.02.	Širitev obstoječih trgov	☒	☐	☐	☐	
G.02.03.	Znižanje stroškov proizvodnje	☒	☐	☐	☐	
G.02.04.	Zmanjšanje porabe materialov in energije	☒	☐	☐	☐	
G.02.05.	Razširitev področja dejavnosti	☒	☐	☐	☐	
G.02.06.	Večja konkurenčna sposobnost	☐	☐	☐	☒	
G.02.07.	Večji delež izvoza	☐	☐	☐	☒	
G.02.08.	Povečanje dobička	☒	☐	☐	☐	
G.02.09.	Nova delovna mesta	☐	☐	☒	☐	
G.02.10.	Dvig izobrazbene strukture zaposlenih	☐	☐	☐	☒	
G.02.11.	Nov investicijski zagon	☒	☐	☐	☐	
G.02.12.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.03	Tehnološki razvoj					
G.03.01.	Tehnološka razširitev/posodobitev dejavnosti	☒	☐	☐	☐	
G.03.02.	Tehnološko prestrukturiranje dejavnosti	☒	☐	☐	☐	
G.03.03.	Uvajanje novih tehnologij	☒	☐	☐	☐	
G.03.04.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.04	Družbeni razvoj					
G.04.01	Dvig kvalitete življenja	☐	☐	☐	☒	
G.04.02.	Izboljšanje vodenja in upravljanja	☒	☐	☐	☐	
G.04.03.	Izboljšanje delovanja administracije in javne uprave	☒	☐	☐	☐	
G.04.04.	Razvoj socialnih dejavnosti	☒	☐	☐	☐	
G.04.05.	Razvoj civilne družbe	☐	☐	☐	☒	
G.04.06.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.05.	Ohranjanje in razvoj nacionalne naravne in kulturne dediščine in identitete					
		☐	☐	☐	☒	

G.06.	Varovanje okolja in trajnostni razvoj	☒	☐	☐	☐	
G.07	Razvoj družbene infrastrukture					
G.07.01.	Informacijsko-komunikacijska infrastruktura	☒	☐	☐	☐	
G.07.02.	Prometna infrastruktura	☒	☐	☐	☐	
G.07.03.	Energetska infrastruktura	☒	☐	☐	☐	
G.07.04.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.08.	Varovanje zdravja in razvoj zdravstvenega varstva	☒	☐	☐	☐	
G.09.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	

Komentar

Člani projektne skupine bodo vsebine svojih raziskav vključili v pedagoški proces dodiplomskega in podiplomskega izobraževanja na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem. Slovensko zgodovino pisje bo s pomočjo opravljenega projekta povečalo svojo konkurenčnost in izvoz rezultatov v tujini, zlasti zaradi knjige Foibe, ki je izšla v italijanskem jeziku pri eni izmed najbolj prestižnih italijanskih založb, in sicer Einaudi. Tudi zaradi tega se bodo lahko potencialno odprla nova delovna mesta zgodovinarjev, ki delujejo na Primorskem, saj praviloma aktivno obvladajo italijanski jezik. Pridobljena znanja o tujih arhivih bodo potencialno vplivala na dvig izobrazbene strukture zaposlenih, zlasti mlajših (npr. mladih raziskovalcev), hkrati pa bodo nudila možnost za učinkovitejše ohranjanje in razvoj nacionalne kulturne dediščine in identitete, ki je povezana z nedavnimi zgodovinskimi dogodki. Zaradi nuje po objektivnem prikazu zgodovine nasilja na območju Julijske krajine, bodo rezultati projekta tudi na splošno pozitivno vplivali na družbeni razvoj ob slovensko-italijanski meji, v okviru tukajšnjih civilnih iniciativ ipd., obenem bodo državni organi Republike Slovenije (zlasti Ministrstvo za zunanje zadeve) končno imeli na razpolago dokumentiran odgovor glede zapletenega zgodovinskega problema t.i. fojb.

13.Pomen raziskovanja za sofinancerje¹²

	Sofinancer		
1.	Naziv	Nova Revija d.o.o.	
	Naslov	Cankarjeva ulica 10B, 1000 Ljubljana	
	Vrednost sofinanciranja za celotno obdobje trajanja projekta je znašala:	109.436,88	EUR
	Odstotek od utemeljenih stroškov projekta:	25	%
	Najpomembnejši rezultati raziskovanja za sofinancerja		Šifra
	1.	PIRJEVEC, J.: Foibe. Una storia d'Italia, (Einaudi Storia, 31). Torino: Einaudi, 2009.	A.02
	2.	PIRJEVEC, J., DUKOVSKI, D., TROHA, N., BAJC, G., FRANZINETTI, G.: Fojbe. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2012.	A.02
	3.	BAJC, G.: Aretacije, internacije in deportacije po prvi in drugi svetovni vojni na območju Julijske krajine: oris problematike in poskus primerjave. Acta Histriae, 2012, letn. 20, št. 3, str. 389-416.	A.01
	4.	PELIKAN, E.: Zgodovino pisje ob slovensko-italijanski meji. Acta Histriae, 2012, letn. 20, št. 3, str. 281-292.	A.01

	5. BAJC, Gorazd: Zgodba neke diplomatske note. V: BAJC, G., KLABJAN, B. (ur.). Pirjevčev zbornik. Koper: Annales, 2011, str. 139-163.	A.03
Komentar	<p>Opravljeno delo v okviru aplikativnega raziskovalnega projekta Aretacije, deportacije in usmrtitve s strani jugoslovanskih oblasti na območju Julijske krajine po 1. maju 1945 (vodja projekta akad. prof. dr. Jože Pirjevec) sofinancer ocenjuje kot zelo dobro. Sodelovanje s člani projektne skupine je bilo uspešno in plodno, saj so ti opravili pomembno poglobljeno raziskavo o problemu, ki je desetletja vplival na slovensko-italijanske mdsosedske odnose. Izsledke svojih raziskav so predstavili na številnih mednarodnih znanstvenih posvetih oziroma znanstvenih srečanjih ter bili večkrat deležni tako pohval s strani strokovne javnosti, kot kritik, predvsem s strani italijanskih medijev in laičnih krogov. Mnenja smo, da jih moramo šteti kot pozitiven dosežek, saj so s svojimi raziskavami pritegnili pozornost v sosednji državi, kjer se je o t.i. fojbah uveljavila le ena "resnica". Raziskave, ki jih je vodil dr. Pirjevec, so namreč slonele na natančni in poglobljeni analizi najbolj relevantnih poznanih virov, a tudi takih, ki so postali šele v zadnjih letih dostopni. Interpretacija je bila neobremenjena, saj nasilnih dejanj v okviru t.i. fojb ni nikoli zanikala, vendar jih je tudi vključila v tedanji historični kontekst, ni manipulirala s "številkami", prikazala je dejstvo o politični (zlo)rabi tematike ipd., skratka t.i. fojbe je demitizirala. Nekatere pomembne znanstvene izsledke raziskovalnih vsebin projekta so člani projektne skupine tudi posebej objavili v obliki znanstvenih razprav v pomembnih znanstvenih revijah. Najpomembnejši dosežek sta gotovo obe objavljeni znanstveni monografiji (leta 2009 v italijanskem, leta 2012 pa v slovenskem jeziku), ki sta dosegli velik odmev. Veliko polemik je ob izidu povzročila predvsem italijanska različica. Slovenska ni le prevod, temveč vsebinsko dopolnjena raziskava.</p>	
Ocena	<p>Rezultati in realizacija zastavljenih ciljev na aplikativnem projektu so za sofinancerja zelo pomembni. Rezultati namreč, zaradi velikega odmeva v javnosti, presegajo zgolj korektno zgodovinsko analizo, podprto s številnimi primarnimi neobjavljenimi viri, od katerih so pomembni predvsem tisti iz tujih arhivov (npr. iz Londona in Washingtona). Tako je projektna skupina, na podlagi natančnega zgodovinskega raziskovanja, ponudila stroki in javnosti interpretacijo dogodkov, ki je do sedaj bila predvsem v italijanski javnosti ignorirana in spregledana. V italijanski družbi in dobršnem delu italijanske politike so se v preteklosti namreč na račun Slovencev pojavljale številne, z zornega kota resnega znanstvenega pristopa tudi vprašljive, interpretacije o razvoju dogodkov po 8. septembru 1943 v Istri, predvsem pa po 1. maju 1945 v Trstu, Gorici in Julijski krajini nasploh. Tako so rezultati raziskav, predvsem monografija v italijanskem jeziku, ponudili drugačno sliko dogodkov, kot je bila do tedaj sprejeta v javnosti in tako dodobra zamajali temelje tedaj že povsem sprejete "zgodovinske resnice" o t.i. fojbah. Temeljnost in objektivnost dela (dosežena z uporabo primerne zgodovinskega metodološkega aparata) je nudila malo možnosti za strokovno oporekanje; določeni krogi so svoje polemike gradili na apriornih sodbah. Delo v resnici predstavlja najbolj objektivno in znanstveno utemeljeno študijo o problemu t.i. fojb, različica v slovenskem jeziku pa je še dodatno podkrepljena s fotoreprodukcijami nekaterih najpomembnejših arhivskih dokumentov. Opravljeno delo je zato povsem zadovoljilo pričakovanja sofinancerja.</p>	

14. Izjemni dosežek v letu 2012¹³

14.1. Izjemni znanstveni dosežek

HUMANISTIKA

Področje: 6. 01 – Zgodovinopisje

Dosežek 1: Znanstvena monografija, Vir: PIRJEVEC, J., DUKOVSKI, D., TROHA, N., BAJC, G, FRANZINETTI, G., Fojbe. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2012.

GLEJ PRILOGO - diapozitiv

14.2. Izjemni družbeno-ekonomski dosežek

/

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja ter obdelavo teh podatkov za evidence ARRS
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v pisni obliki
- so z vsebino zaključnega poročila seznanjeni in se strinjajo vsi soizvajalci projekta

Podpisi:

*zastopnik oz. pooblaščen oseba
raziskovalne organizacije:*

in

vodja raziskovalnega projekta:

Univerza na Primorskem,
Znanstveno-raziskovalno središče
Universita del Litorale Centro di
ricerche scientifiche

Jože Pirjevec

ŽIG

Kraj in datum:

Koper

27.3.2013

Oznaka prijave: ARRS-RPROJ-ZP-2013/97

¹ Opredelite raziskovalno področje po klasifikaciji FOS 2007 (Fields of Science). Prevajalna tabela med raziskovalnimi področji po klasifikaciji ARRS ter po klasifikaciji FOS 2007 (Fields of Science) s kategorijami WOS (Web of Science) kot podpodročji je dostopna na spletni strani agencije (<http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/sifranti/preslik-vpp-fos-wos.asp>). [Nazaj](#)

² Napišite povzetek raziskovalnega projekta (največ 3.000 znakov v slovenskem in angleškem jeziku) [Nazaj](#)

³ Napišite kratko vsebinsko poročilo, kjer boste predstavili raziskovalno hipotezo in opis raziskovanja. Navedite ključne ugotovitve, znanstvena spoznanja, rezultate in učinke raziskovalnega projekta in njihovo uporabo ter sodelovanje s tujimi partnerji. Največ 12.000 znakov vključno s presledki (približno dve strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

⁴ Realizacija raziskovalne hipoteze. Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikost pisave 11) [Nazaj](#)

⁵ V primeru bistvenih odstopanj in sprememb od predvidenega programa raziskovalnega projekta, kot je bil zapisan v predlogu raziskovalnega projekta oziroma v primeru sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine v zadnjem letu izvajanja projekta, napišite obrazložitev. V primeru, da sprememb ni bilo, to navedite. Največ 6.000 znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

⁶ Navedite znanstvene dosežke, ki so nastali v okviru tega projekta. Raziskovalni dosežek iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A'' ali A'. [Nazaj](#)

⁷ Navedite družbeno-ekonomske dosežke, ki so nastali v okviru tega projekta. Družbeno-ekonomski rezultat iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam

izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A" ali A'.

Družbeno-ekonomski dosežek je po svoji strukturi drugačen kot znanstveni dosežek. Povzetek znanstvenega dosežka je praviloma povzetek bibliografske enote (članka, knjige), v kateri je dosežek objavljen.

Povzetek družbeno-ekonomskega dosežka praviloma ni povzetek bibliografske enote, ki ta dosežek dokumentira, ker je dosežek sklop več rezultatov raziskovanja, ki je lahko dokumentiran v različnih bibliografskih enotah. COBISS ID zato ni enoznačen, izjemoma pa ga lahko tudi ni (npr. prehod mlajših sodelavcev v gospodarstvo na pomembnih raziskovalnih nalogah, ali ustanovitev podjetja kot rezultat projekta ... - v obeh primerih ni COBISS ID). [Nazaj](#)

⁸ Navedite rezultate raziskovalnega projekta iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) v primeru, da katerega od rezultatov ni mogoče navesti v točkah 7 in 8 (npr. ker se ga v sistemu COBISS ne vodi). Največ 2.000 znakov, vključno s presledki. [Nazaj](#)

⁹ Pomen raziskovalnih rezultatov za razvoj znanosti in za razvoj Slovenije bo objavljen na spletni strani: <http://sicris.izum.si/> za posamezen projekt, ki je predmet poročanja [Nazaj](#)

¹⁰ Največ 4.000 znakov, vključno s presledki [Nazaj](#)

¹¹ Največ 4.000 znakov, vključno s presledki [Nazaj](#)

¹² Rubrike izpolnite / prepisite skladno z obrazcem "izjava sofinancerja" <http://www.arrs.gov.si/sl/progproj/rproj/gradivo/>, ki ga mora izpolniti sofinancer. Podpisan obrazec "Izjava sofinancerja" pridobi in hrani nosilna raziskovalna organizacija – izvajalka projekta. [Nazaj](#)

¹³ Navedite en izjemni znanstveni dosežek in/ali en izjemni družbeno-ekonomski dosežek raziskovalnega projekta v letu 2012 (največ 1000 znakov, vključno s presledki). Za dosežek pripravite diapozitiv, ki vsebuje sliko ali drugo slikovno gradivo v zvezi z izjemnim dosežkom (velikost pisave najmanj 16, približno pol strani) in opis izjemnega dosežka (velikost pisave 12, približno pol strani). Diapozitiv/-a priložite kot priložko/-i k temu poročilu. Vzorec diapozitiva je objavljen na spletni strani ARRS <http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/>, predstavitev dosežkov za pretekla leta pa so objavljena na spletni strani <http://www.arrs.gov.si/sl/analize/dosez/>. [Nazaj](#)

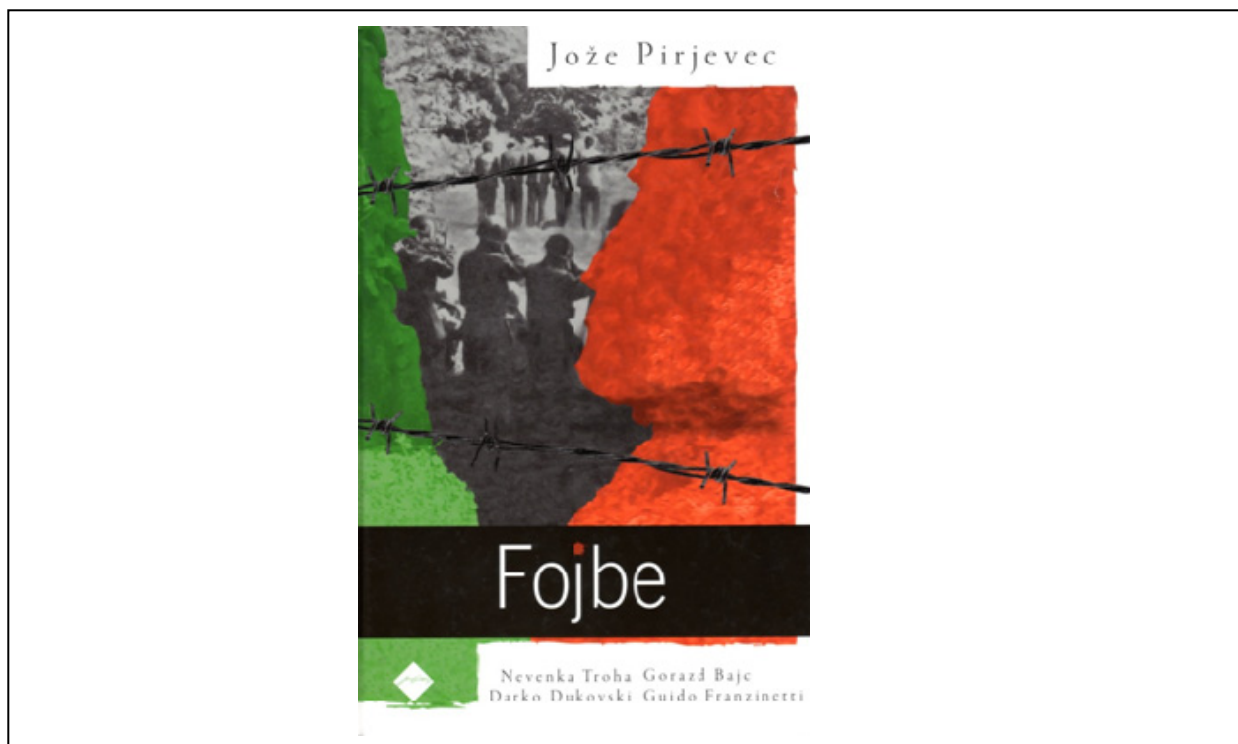
Obrazec: ARRS-RPROJ-ZP/2013 v1.00

7B-07-9A-DF-D7-30-2D-17-E1-5F-11-91-02-5E-01-F3-B7-16-84-4D

HUMANISTIKA

Področje: 6. 01 – Zgodovinopisje

Dosežek 1: Znanstvena monografija, Vir: PIRJEVEC, J.,
DUKOVSKI, D., TROHA, N., BAJC, G, FRANZINETTI, G.,
Fojbe. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2012.

Znanstvena monografija, ki je izšla v letu 2012, ni le slovenski prevod dela, ki je najprej izšlo v italijanskem jeziku leta 2009. Avtorji najpomembnejših poglavij so namreč svoja besedila dopolnili in jih obogatili z novimi raziskavami. Knjiga zajema obdobje od druge polovice 19. stoletja dalje, ko so se na Primorskem pričeli nacionalni spori, upošteva dvajsetletje fašističnega režima, agresijo na Jugoslavijo aprila 1941, posledice italijanske kapitulacije, ki so pripeljale do prvega vala "fojb" v Istri, posledice konca vojne v Julijski krajini, ko so jugoslovanske oblasti pričele izvajati aretacije, deportacije in usmrtitve ("foibe" po 1.5.1945), ter kako se je problematika razvijala od konca vojne do današnjih dni. V knjigi so tudi objavljene fotoreprodukcije najpomembnejših arhivskih dokumentov, med temi tudi nekaterih, ki so javnosti sploh prvič predstavljeni. Knjiga je tako najpopolnejši znanstveni prikaz problema t.i. fojb.